

PANOPTYKON
F U N D A C J A

Zarząd: Katarzyna Szymielewicz, Małgorzata Szumańska
Rada programowa: Adam Bodnar, Ewa Charkiewicz,
Dominika Dörre-Nowak, Józef Halbersztadt,
Joanna Kamiol, Monika Płatek, Maciej Ślusarek,
Piotr Waglowski, Roman Wieruszewski

Warszawa, 15 października 2012 r.

Pani Krystyna Szumilas
Minister Edukacji Narodowej

**UWAGI DO PROJEKTU ROZPORZĄDZENIA MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ
W SPRAWIE SZCZEGÓŁOWEGO ZAKRESU DANYCH DZIEDZINOWYCH
GROMADZONYCH W SYSTEMIE INFORMACJI OŚWIATOWEJ
ORAZ TERMINÓW PRZEKAZYWANIA NIEKTÓRYCH DANYCH DO BAZY DANYCH SIO**

1. Uwagi wstępne

W odpowiedzi na zaproszenie do wzięcia udziału w konsultacjach społecznych Fundacja Panoptykon przedstawia swoje uwagi do projektu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie szczegółowego zakresu danych dziedzinowych gromadzonych w systemie informacji oświatowej oraz terminów przekazywania niektórych danych do bazy danych SIO (dalej: **projekt rozporządzenia**).

Zakresem przedmiotowym projektu rozporządzenia objęte zostały informacje, które będą przetwarzane w lokalnych bazach danych systemu informacji oświatowej (dalej: **SIO**) oraz na poziomie centralnym w bazie danych SIO. Fundacja Panoptykon już wiele razy wyrażała swoje wątpliwości dotyczące katalogu informacji przetwarzanych w SIO. Jesteśmy świadomi, że rozporządzenie – jako akt niższego rzędu – konkretyzuje normy wynikające z przepisów ustawowych. Nie mniej jednak czujemy się zobowiązani do powtórzenia zastrzeżeń dotyczących ustawy o systemie informacji oświatowej (dalej: **ustawa**), które pozostają w naszej ocenie wciąż aktualne.

Katalog danych jednostkowych, które mają być gromadzone w bazie danych SIO, jest bardzo rozległy. Przetwarzanie na szczeblu centralnym tak wielu informacji można uznać za daleko idącą ingerencją w konstytucyjnie chronione prawo do prywatności i autonomii informacyjnej jednostki. Ograniczenie praw i wolności obywatelskich związane z wdrożeniem ustawy o SIO nie da się, w naszej ocenie, uzasadnić celem w postaci kreowania polityki oświatowej. Rozwiązania przyjęte w ustawie, a co za tym idzie, również w projekcie rozporządzenia, trudno uznać za niezbędne, ponieważ realizacja celu, któremu mają one służyć, jest możliwa przy zastosowaniu środków mniej ingerujących w prywatność jednostek.

2. Uwagi szczegółowe

Niżej przedstawiamy uwagi dotyczące szczegółowych rozwiązań zaproponowanych w projekcie rozporządzenia, które naszym zdaniem wykraczają poza upoważnienie zawarte w ustawie o SIO.

2.1. Adres zamieszkania

Projekt rozporządzenia w § 12 przewiduje gromadzenie w bazie danych SIO informacji o adresie (ulicy i numeru budynku), pod którym mieszka uczeń, podczas gdy ustawa mówi jedynie o miejscu zamieszkania (przez co powinno rozumieć się miejscowość, w której uczeń przebywa z zamiarem stałego pobytu). W uzasadnieniu nie znajdujemy argumentów przemawiających za potrzebą włączenia w tę kategorię tak szczegółowych informacji jak wskazane wyżej. Projektodawca wskazuje, że dane o miejscu zamieszkania ucznia są gromadzone obecnie w formie papierowej w każdej szkole i placówce. Argument taki nie stanowi jednak podstawy dla przekazywania tego typu informacji do bazy danych SIO, ponieważ przetwarzanie określonych danych na poziomie szkoły nie przesądza adekwatności ich przetwarzania na poziomie ministerstwa.

2.2. Dane dotyczące wypadków

W §13 projektu rozporządzenia określa się katalog informacji dotyczących wypadków, którym uległ uczeń będący pod opieką określonej placówki. Wśród gromadzonych informacji o takim zdarzeniu w kategorii „przyczyny wypadku”, wymienia się m.in.: „zły stan zdrowia” (pkt i), „działania ucznia, zawinione i niezawinione” (pkt j) czy „działania innej osoby umyślne lub nieumyślne, w szczególności pobicie, uderzenie” (pkt k). Ustawa nie daje uprawnienia do gromadzenia tak szerokiego katalogu danych. Należy przy tym podkreślić, że w szczególności dane dotyczące stanu zdrowia mają charakter danych wrażliwych i powinny podlegać szczególnej ochronie.

2.3. Dane dotyczące uczestnictwa w zajęciach dodatkowych

Nasze szczególne wątpliwości wiążą się z brzmieniem § 14 ust. 2 projektu rozporządzenia, który dotyczy przetwarzania danych dziedzinowych obejmujących „dodatkowe działania mające na celu podtrzymywanie i rozwijanie poczucia tożsamości etnicznej uczniów romskich”. Ustawa przewiduje gromadzenie danych dotyczących m.in. uczestnictwa w zajęciach dodatkowych lub zajęciach języka mniejszości etnicznej. Nie pojawiają się w niej jednak działania wymienione wyżej. Projektodawca uzasadnia, że gromadzenie tego typu informacji jest „niezbędne do planowania oraz wydatkowania środków z budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego”. Mamy poważne wątpliwości, czy tego typu uzasadnienie jest wystarczające, wobec braku odpowiedniego upoważnienia ustawowego oraz realnego zagrożenia stygmatyzacją uczniów pochodzenia romskiego¹.

¹ Uczniowie romscy podlegają szczególnej stygmatyzacji. Nieproporcjonalnie duża liczba uczniów pochodzenia romskiego posiada orzeczenie o niepełnosprawności umysłowej, co może wynikać z nastawienia pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych („Raport o stanie uczniów romskich – marzec 2012”, Związek Romów Polskich).

3. Podsumowanie

Większość naszych zastrzeżeń dotyczących zakresu danych przetwarzanych w bazie SIO wynika bezpośrednio z brzmienia ustawy. Niemniej jednak przedstawiony projekt rozporządzenia w naszej ocenie wykracza poza rozległe upoważnienie ustawowe. Dlatego postulujemy weryfikację zakresu danych, które mają być przetwarzane w systemie pod kątem niezbędności i wprowadzenie zmian służących ochronie podstawowych praw i wolności jednostek, których dane będą przetwarzane.

W imieniu Fundacji Panoptykon

Małgorzata Szumańska
Członkini Zarządu